

Les ve škole – škola v lese

INSPIRACE OD ÚČASTNÍKŮ PROJEKTU V ROCE 2003/2004

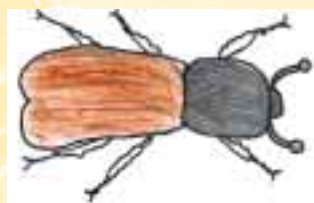
listopad 2004

Milí přátelé,

právě se Vám dostaly do rukou inspirační noviny z šestého ročníku projektu „Les ve škole – škola v lese“. Během té doby si práci s projektovým balíčkem vyzkoušelo mnoho dětí i učitelů z celé ČR a mnohdy si ji obohatilo i o své vlastní nápady a aktivity. Tématem uplynulého ročníku byly Stromy, které na mnoha školách provázely celé vyučování. Zvláštní pozornost pak byla věnována smrku ztepilému, který Lesy ČR vyhlásily stromem roku 2004. Věříme, že nápady uvedené v následujícím textu Vás inspirují a pomohou Vám při Vaší další práci.

SMRK – KRÁL JEHLIČÍ

Lesy České republiky každoročně vyhlásují strom roku, kterým se pro rok 2004 stal smrk ztepilý, naše nejhojnější dřevina. K němu se také vztahovaly úkoly naší doplňkové soutěže: najít v okolí nejzajímavější a nejstarší strom, dobře si jej prohlédnout a namalovat, nakreslit či vyfotit. Zjistit o něm co nejvíce zajímavých informací. Odhadnout stáří a pokusit se vymyslet jeho příběh života.

Škůdce smrku lýkožrout smrkový a lesu prospěšný pestrokrovec mravenčí. Jiří Fuka, ZŠ Holubov

Jitka Nová, ZŠ Volyně

ZŠ Školní, Luhačovice

Účastníky projektu v Luhačovicích jsou žáci nepovinného předmětu biologická praktika. Společně pracují na různých úkolech z pracovních listů, chodí do přírody apod. Významnou akcí bylo uspořádání Dne ptactva, do kterého se zapojili učitelé, rodiče, prarodiče, LS Luhačovice, místní tisk a dalších asi 250 žáků školy. Výtvarné nadání luhačovic- kých žáků se nesporně projevilo při určování stáří stromů podle letokruhů, kdy podle jejich nákresů vymodelovali pářez z keramické hlíny.

Ilustrace k povídce o lesním lékaři. Tereza Mácalová

Strom
Tajemný silný
Roste žije kvete
Pupeny listy větve kmen
Pučí opadáva schne stárne
Slabý nemocný
Uhyn

Diamantová báseň, Vendula Gergelová, Tereza Kolaříková, Tereza Bobčíková

Speciální škola pro sluchově postižené, Plzeň

Speciální škola pro sluchově postižené v Plzni využívala kromě materiálů a pomůcek z projektového balíčku především aktivní pozorování přírody při vycházkách. Žáci navštěvovali hlavně „Špitálský les“ blízko školy, nad kterým si vzali neoficiální patronát. Pravidelně odtud odklízí pohozené odpadky a tak udržují jeho čistotu alespoň v blízkosti školy.

Alenka Neoberaová

ZŠ Opařany

Nosatec travnatý: Žije ve vysoké trávě, žíví se jedovatými houbami, a proto je tečkovaný. Jaroslav Forejt, IV. třída

Projekt „Les ve škole – škola v lese“ probíhá za finanční a odborné podpory státního podniku Lesy ČR.

PŘEDSTAVENÍ PROJEKTU

Školní projekt „Les ve škole – škola v lese“ koordinuje Sdružení Tereza za podpory státního podniku Lesy České republiky již šestým rokem. Za účastnický poplatek zájemci obdrží projektový balíček plný nejrůznějších pomůcek, které pak podle svých možností využívají ve výuce. Díky podpoře Lesů ČR mohou školy navázat spolupráci s nejbližší lesní správou, která se u dětí těší veliké oblibě. Každoročně probíhá soutěž o nejlepší zprávu k projektu a tak není divu, že ve většině případů si školy projekt obohatí o řadu dalších nápadů a aktivit. Vítězné soutěže se mohou zúčastnit třídní expedice na nějaké zajímavé místo České republiky. V rámci projektu pořádá Tereza společně s Lesy ČR semináře pro učitele, kde si mohou vyzkoušet některé aktivity a více se dozvědět o fungování lesa a hospodaření v něm.

V BALÍČKU K PROJEKTU NAJDETE:

- **obrázkové pracovní listy a metodiku** „Les ve škole – škola v lese“ s řadou informací i praktických aktivit do třídy i do lesa
- **pracovní listy Stromy** a nové **pracovní listy** s tématem letošního ročníku - **Les a voda**
- **Přírodní, zejména lesní kalendář na každý rok** s popisem, co se v jednotlivých měsících děje v přírodě
- **publikaci Lesní čarování I.** s náměty pro práci ve třídě
- **semínka lesních dřevin s návodem k pěstování**
- **sadu barevných obrázků lesních živočichů a rostlin**
- **paletku** k nalepování přírodnin
- **samolepku „Les ve škole – škola v lese“**
- **seznam středisek ekologické výchovy Pavučina**, kde si zájemci mohou objednat další materiály a programy o lese
- **vyhlášení soutěže o nejlepší zprávu k projektu**
- **seznam organizačních jednotek státního podniku Lesy ČR**, kde si lze domluvit spolupráci s lesníky
- **seznam zajímavých webových adres s lesní tematikou**

VÝSLEDKY SOUTĚŽE O NEJLEPŠÍ ZPRÁVU K PROJEKTU VE ŠKOLNÍM ROCE 2003/2004:

1. místo ZŠ Prameny, Karviná
2. místo ZŠ Školní, Luhačovice
3. místo ZŠ Holubov, Křemže
4. místo ZŠ Mandysova, Hradec Králové
5. místo ZŠ Raškovice, Pražmo
6. místo ZŠ Komenského, Vítkov

Celkový počet účastníků projektu:
198 škol

Počet škol, které se zúčastnily soutěže:
30 škol

Protože nás řada škol překvapila úrovní svých zpráv a opravdu bylo velmi těžké průběh projektů na jednotlivých školách srovnávat, rozhodli jsme se udělit ještě 6 čestných uznání. Všechny školy, které poslaly zprávu, od nás zároveň obdržely drobný dárek.

ČESTNÉ UZNÁNÍ (a drobný knižní dárek) ZA KRÁSNOU ZPRÁVU O PROJEKTU ZÍSKALY:

- Spec. ZŠ pro sluchově postižené Plzeň
- Spec. ZŠ pro zrakově postižené a děti s vadou řeči Havlíčkova Opava,
 - Zvláštní škola Příbor
 - ZŠ Opařany
 - ZŠ Rychvald
 - ZŠ Rokytnice

LESNÍ SEMINÁŘE PRO UČITELE

Po loňském úspěchu se letos opět s finanční i odbornou podporou Lesů ČR, s.p., konaly třídní lesní semináře pro učitele. Semináře probíhaly vždy částečně přímo v lese, kde si učitelé vyzkoušeli některé praktické aktivity a hry přímo v přírodě a dozvěděli se řadu nových informací o hospodaření v lese od lesníků z místních lesních správ. Učitelé si dále zkusili různé formy práce s projektovými materiály. Učitelé také velmi uvítali možnost prohlédnout si zprávy od úspěšných škol v minulých letech a náměty, jak projekt „Les ve škole“ zařadit do plánu environmentální výchovy na škole. Jarní seminář v Beskydech zpestřila vedle návštěvy na Lesní správě (LS) Frýdek-Místek i návštěva úspěšné ZŠ Raškovice a praktická ukáзка výuky s využitím projektu „Les ve škole“, kterou

si pro nás připravily paní učitelky Naďa Kafková a Dana Kuriplachová spolu s dětmi. Další dva semináře se uskutečnily na podzim – v šumavské Zátoni ve spolupráci s lesním závodem Boubín a v Dlouhém na pomezí Železných hor a Žďárských vrchů, ve spolupráci s LS Nasavrky.

DO PROJEKTU „LES VE ŠKOLE – ŠKOLA V LESE“ SE STÁLE MŮŽETE PŘIHLÁSIT!

Kontaktní osoba: Iva Maršíková, tel. 224 816 868
e-mail: iva.marsikova@terezango.cz
bližší informace najdete na www.terezanet.cz

ZŠ Mandysova, Hradec Králové

V projektu pracuje v rámci školní družiny přírodovědný kroužek „Zvídavci“ již druhým rokem. Loňské umístění mezi prvními šesti školami podpořilo jejich nadšení v projektu pokračovat. Během schůzek si děti vše pečlivě zapisovaly do své kroniky a z té pak sestavily závěrečnou zprávu k projektu. Věnovaly se tématu stromů, ale také lesu jako celku. Starají se o doušky, které si loni vypěstovaly ze žaludů, zúčastnily se soutěže v poznávání cizokrajných stromů „Hradecký zlatý strom“ a vyrobily si herbář. Intenzivně se věnovaly také ptákům, kterým ozdobily strom „hojností“, vyrobily si atlas ptáků a mimo jiné také ptačí leporelo. Děti absolvovaly dva výukové programy (Ptačí zima, Jarní probuzení) organizované ekologickým střediskem SEVER. Hrály ptačí piškvorky, ptačí štafetu a ptačí „riskuj“.

VÍTE, JAK SE HRAJÍ PTAČÍ PIŠKVORKY?

Děti se rozdělí na 2 družstva, na křížky a kolečka. Paní učitelka dává otázky a za každou správně zodpovězenou si družstvo může namalovat svou značku. Vyhrává to družstvo, kterému se podaří seřadit pět svých značek vedle sebe.

ZŠ Raškovice, Pražmo

Škola Raškovice zařazuje projekt do výuky a mimoškolních činností již pátým rokem. Pracuje na něm celá škola, tj 400 žáků 1.–9. ročníku. Letní učebna, kterou pro ZŠ Raškovice postavily Lesy ČR – Lesní správa Frýdek Místek se sídlem na Morávce, se stala místem mnoha zajímavých výstav, jako např. Barvy a vůně podzimu, Příroda v zimě apod. Hlavní téma strom prolínalo veškerou výukou, tedy nejenom volitelný předmět přírodovědná praktika, ale i výtvarnou a občanskou výchovu, výuku jazyků a pracovní činnosti. Jednotlivé třídy se představují prostřednictvím „třídního stromu“, který stojí na chodbě v přízemí školy.

Sluníčka 1. B rozzářily celý strom už v březnu.

Zapojili se také do soutěže „Smrk – Král jehličí“. Ve skupinkách pozorovali smrky v areálu školy, kde zkoumali jejich zdravotní stav. V lese pak sbírali šišky a zjišťovali kolik semen má průměrná smrková šiška z Beskyd. Vyhledávali si informace o smrkách na internetu i v místní knihovně a uspořádali výstavku výrobků ze dřeva.

V dubnu uspořádali týden sběru starého papíru, kdy do kontejneru naskládali více než 7000 kg papíru a zachránili tak vzrostlý les asi o 70 stromech!

Lesní školka

*Povídala holka holce,
to je nuda teď,
sejdeme se v lesní školce,
odpoledne v pět.*

*Odpoledne slunce hrálo
na smluvené místo,
ve školce je přivítalo
ticho, klid a čisto.*

*Žádný papír, sklo či plasty
raduje se pěšinka,
vpravo, vlevo krásné stromky
vyrostlé ze semínka.*

Lesní školka, žáci 6. ročníku ZŠ Raškovice

Žáci 4. třídy na návštěvě v lesní školce

Zvláštní škola Dukelská, Příbor

Lesní patra, které nám poslali žáci Speciální ZŠ pro zrakově postižené a pro děti s vadou řeči v Opavě, jsou opravdu z hlíny, usušených rostlin, papírových listů a lepenky. Všechno je vyrobeno plasticky, aby si je mohli hmatem „prohlédnout“ i ostatní nevidomí spolužáci. Lesní patra byla součástí výstavy o lese, která se nejenom dětem, ale i dospělým moc líbila.

ZŠ Komenského, Vítkov

V projektu je zapojeno 350 žáků ve věku od 6 do 15 let a 23 vyučujících. Různé prvky z projektu se staly součástí vyučování nejenom v předmětech prvouka, přírodopis, zeměpis, ekologická praktika, výtvarná výchova apod., ale i v kroužcích během celého roku. Děti si rozdělily témata podle jednotlivých ročníků, menší děti se zapojily především do smyslového vnímání přírody. Při vycházkách zjišťovaly důležitost svých smyslů jako je čich, hmat, sluch i chuť. Starší žáci poznávali přírodniny, pozorovali mravence v lese. Poznali zásady mravenčí komunikace a význam mravenců v lese a zkusili si postavit vlastní mravenišť. Další žáci si prohlubovali znalosti o lesních patrech, věnovali se rostlinám a lesním vegetačním stupňům. V rámci zeměpisu pracovali žáci všech ročníků na tématech Globální problémy lidstva, Památky UNESCO v České republice, Nejmenší státy Evropy a Přírodní parky Afriky. Žáci usilovně pracovali s informacemi, které prezentovali nejenom ve svých třídách, ale vystavili je i v učebně zeměpisu a na chodbách.

ZŠ Prameny, Karviná

Karviná se do projektu zapojila druhým rokem. Loni se umístila na jednom z předních míst a letos v soutěži o nejlepší zprávu k projektu zvítězila. Projekt „Les ve škole – škola v lese“ se promítal nejenom celou výukou žáků třetího ročníku, ale potažmo i celé školy. Karvinští pořádali nejenom výpravy do lesa, ale i po svém městě, které tak lépe poznávali. Spolu se zprávou nám přišla spousta nápadů a námětů určených nejenom k výuce, jako např.:

- vycházky do přírody s lesníkem, myslivci, přednáška ornitologa, sledování odletu a přiletu ptáků
- prohlídka Stanice mladých přírodovědců – chovatelství zvířat v zajetí
- hromadné zaregistrování žáků v knihovnách, ekologie v literatuře, sběr článků s ekologickou tematikou
- vycházka za památnými stromy
- výstava mechů, lišejníků, sbírka semen, herbář
- tvorba slovních úloh s tématem lesa
- vyhledávání informací, her a soutěží týkajících se přírody na internetu apod.

Velmi se nám také líbil program s nocováním ve škole a snídaní v učitelské sborovně, který byl pro děti určité nezapomenutelným zážitkem.

Památný strom u Šárky, Klára, Nikola, Verka, Sandra a Šárka za cedule.

ZŠ Holubov, Křemže

Projekt se v Holubově věnovali hlavně ve školní družině, kterou navštěvuje průměrně 20 žáků 1.–4. ročníku. Jejich zprávu tvoří šest leporel, které představují některé z činností jako např. Stromová slavnost, Svátek zvířat, Pátrání po Ferdovi, Dě-

Vysílání televize Srdíčko

ský den s Lesy ČR nebo Den vody. Za pozornost jistě stojí Televize Srdíčko, kterou si děti z druhé a třetí třídy spolu s paní učitelkou vymyslely, a jejíž pravidelné vysílání si samy připravují. Příspěvky jsou věno-

vány všemu, co děti zajímá. Jde především o přírodu a mezilidské vztahy. Televize Srdíčko vysílá pravidelně jednou týdně a její příspěvky jsou pravidelně otiskovány v místním zpravodaji.

Stromová slavnost v Holubově. Součástí bylo zasazení javoru mléče, o který se budou děti pravidelně starat. Rády by v sázení stromů v příštích letech pokračovaly a postupně by tak chtěly vysázet celou školní alej.

TŘIDENNÍ EXPEDICE PRO VÍTEŽE SOUTĚŽE

I v letošním roce se uskutečnilo setkání zástupců šesti nejúspěšnějších škol. Po Šumavě, Bavorském lesu a Žďárských vrších jsme tentokrát zamířili do Jizerských hor. Pro 29 dětí a 6 vyučujících byl připraven pestrý program. Každá škola nám ostatním představila svou celoroční práci v projektu. Prezentace byly velice zajímavé a pečlivě připravené a bylo zřejmé, kolik práce a času vítězové projektu věnovali. Na děti dále čekala řada lesních her a aktivit uvnitř i venku, zahrály si např. i divadlo na motivy Ferdý Mravence. Největší ohlas sklídil celodenní výlet po Jizerských horách v doprovodu lesního správce LS Jablonec nad Nisou Ing. Miroslava Kortana, který zasvěceně hovořil nejen o hospodaření v místních lesích. Dozvěděli jsme se mimo jiné i to, že letošní deštivé a studené jaro lesníci po dvou suchých letech velmi vítají a lesu prospívá. Výlet byl i malým dobrodružstvím – asi od poloviny se změnil v úprk před blížící se bouří...

Slavnostního vyhlášení výsledků soutěže o nejlepší zprávu z projektu se zúčastnil i oblastní inspektor Ing. Ludvík Řičář, který vítězům předal věcné ceny od Lesů ČR.

Na výletě v rezervaci Jedlový důl

Ing. Miroslav Kortan z LS Jablonec nad Nisou a děti na Mořské cestě.

ZŠ Mandysova, Hradec Králové představuje svůj projekt

Závěrečné společné foto

LES VE ŠKOLE – ŠKOLA V LESE, inspirace od účastníků projektu v roce 2003/2004.

Za použití materiálu škol sestavila Iva Maršíková a Ilona Kočová. Grafická úprava a sazba: Studio Vavřinec – Dita Baboučková.

Vydalo © Sdružení Tereza, Praha, 2004

Sdružení Tereza, Haštalská 17, Praha 1, 110 00, tel.: 224 816 868, fax.: 224 819 161, e-mail: tereza@terezango.cz, www.terezanet.cz